

Nr. 14.
22.
október.

Yfirsetukvennalög.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Läenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru:

1. gr.

Engin getur orðið yfirsetukona hjer á landi, nema hún hafi staðist próf í yfirsetukvennaskólanum í Reykjavík, eða konunglegu fæðingarstofnuninni í Kaupmannahöfn, eða öðrum erlendum yfirsetukvennaskóla, sem landlæknir tekur gildan.

Yfirsetukonur í Reykjavík skulu hafa notið kenslu í fæðingarstofnuninni í Kaupmannahöfn eða annari erlendri fæðingarstofnun, sem að dómi landlæknis veitir jafngóða fræðslu.

2. gr.

Hverri sýslu landsins skal skifta í yfirsetukvennaumdæmi, og ræður sýslunefnd þeirri skiftingu, tölu umdæmanna og takmörkum þeirra, og velur þeim heiti. Ein skal vera yfirsetukona í hverju umdæmi, og hafa þar aðsetur, er sýslunefnd þykir hæfa.

Í hverjum kaupstað skal vera yfirsetukona, ein eða fleiri; því ræður bæjarstjórn, hversu margar þær eru.

3. gr.

Sýslumaður skipar yfirsetukonur eftir tillögum sýslunefndar, og fær þeim veitingarbrjef; en í kaupstöðum bæjarfógeti eftir tillögum bæjarstjórnar.

Dó skal jafnan leita álits hjeraðslæknis, áður yfirsetukona er skipuð; ef hjeraðslæknir telur hana óhæfa til starfsins, skal fresta skipuninni og skjóta því máli undir fullnaðarúrskurð landlæknis.

4. gr.

Hver yfirsetukona skal hafa árslauu úr sýslusjóði eða bæjarsjóði, og skal greiða árslauuin í kaupstöðum mánaðarlega, en annarstaðar einu sinni á ári, á manntalsþingum.

Autoriseret Oversættelse i Henhold til Lov af 18de September 1891.

LOV

om

Jordemodervæsenet.

Nr. 14.
22.
Oktober.

Vi Christian den Tiende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt: Altinget har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1.

Ingen kan faa Ansættelse som Jordemoder her i Landet uden at have bestaaet Eksamen ved Jordmoderskolen i Reykjavik, ved den kongelige Fødsels- og Plejestiftelse i København eller ved en anden udenlandsk Jordmoderskole, som Landfysikus godkender.

Jordemødrene i Reykjavik skulle være oplærte ved den kongelige Fødsels- og Plejestiftelse i København eller ved en anden udenlandsk Fødselsstiftelse, hvor der ifølge Landfysikus' Skøn meddeles en ligesaa god Undervisning.

§ 2.

Ethvert af Landets Sysler inddeles i Jordemoderdistrikter; Sysselforstanderskabet bestemmer Inddelingen, Distrikternes Antal og Grænser, ligesom det bestemmer Distrikternes Navne. I hvert Distrikt skal der være en Jordemoder, som har Bopæl paa det Sted, som dertil af Sysselforstanderskabet findes hensigtsmæssigt.

I enhver Købstad skal der være Jordemoder, en eller flere; deres Antal bestemmes af Byraadet.

§ 3.

Jordemødrene beskikkes af Sysselmanden efter Indstilling fra Sysselforstanderskabet, og han giver dem Bestalling; i Købstæderne beskikkes de af Byfogden efter Indstilling fra Byraadet.

Dog skal Distriktslægens Erklæring stedse indhentes, forinden en Jordemoder beskikkes; hvis Distriktslægen finder hende uskikket til Gerningen, skal Beskikkelsen udsættes og Sagen henstilles til Landfysikus, som endelig afgør Spørgsmaalet.

§ 4.

Enhver Jordemoder tilkommer der Aarsløn af Sysselkassen eller Bykassen.

Aarslønnen udbetales i Købstæderne maanedlig, men andre Steder en Gang om Aaret, paa Mandtalstingene.

Nr. 14. Launin í hverju umdæmi skal miða við fólkstal í umdæminu við síðustu áramót
22. á þann hátt, er hér segir:
október.

1. Í þeim umdæmum, þar sem fólkstal er 300 eða minna, skulu árslaun yfirsetukonu vera 70 kr.
2. Í þeim umdæmum, þar sem fólkstal er yfir 300, skulu árslaun yfirsetukonu vera 70 kr., að viðbættum 5 kr. fyrir hverja fulla 5 tugi manna, sem fram yfir eru 300, þó svo að launin fari aldrei fram úr 500 kr.
3. Í kaupstaðaumdæmum, þar sem eru 2 eða fleiri yfirsetukonur, skal deila íbúatölu jafnt milli þeirra beggja, eða allra, og því næst reikna þeim laun á sama hátt og öðrum yfirsetukonum, þó svo, að launin fari aldrei fram úr 500 kr.

Laun yfirsetukvenna mega sýslunefndir og bæjarstjórnir hækka, ef sjerstakar ástæður þykja til.

5. gr.

Sýslunefndir og bæjarstjórnir mega veita þeim yfirsetukonum hæfileg eftirlaun, er fengið hafa lausn frá starfa sínum fyrir elli sakir eða vanhælsu.

Ef yfirsetukona slasast, þegar hún er að gegna lögmaeltu starfi sínu, svo að hún verður að fá lausn, og er ekki fær um að vinna fyrir sjer á annan hátt, þá skal hún eiga kröfu til eftirlauna, en bæjarstjórn eða sýslunefnd ákveður upphæð þeirra.

6. gr.

Hver yfirsetukona er skyldug að láta aðstoð sína tafarlaust í tje hverri þeirri sængurkonu í umdæminu, er gerir boð eftir henni.

Nú бага yfirsetukonu veikindi eða önnur lögleg forföll, og eru þá yfirsetukonur í næstu umdæmum skyldar að gegna, ef þær mega því við koma, án þess að vanrækja sín umdæmi.

7. gr.

Yfirsetukonum ber sanngjörn þóknun fyrir yfirsetu og aðhjúkrun sængurkvenna, og að auki ókeypís fararþeini báðar leiðir. Þessi þóknun skal vera eigi minni en 5 kr. fyrir að sitja yfir og 1 kr. fyrir hvern dag, sem yfirsetukona dvelur hjá sængurkonunni, nema þann dag, er hún tekur á móti barninu, en 50 aurar fyrir hverja vitjun í kaupstað eða kaupþúni, þar sem yfirsetukona býr.

Ef sængurkona þiggur af sveit, eða er svo fátæk, að hún getur ekki borgað, þá á yfirsetukonan heimtingu á þóknun úr sveitarsjóði, er nemi 5 kr. fyrir yfirsetustarfíð og nauðsynlega aðhjúkrun eftir á, auk ókeypís fararþeina, og skal ekki telja þau sveitargjöld með fátækrastryk.

8. gr.

Landlæknir skal semja og stjórnarráðið staðfesta yfirsetukvennareglugerð um skyldur yfirsetukvenna og gjöld fyrir aukaverk þau, er þær inna af hendi.

9. gr.

Brjóti nokkur yfirsetukona gegn því, sem henni er gert að skyldu með lögum þessum og yfirsetukvennareglugerðinni, skal hún sæta sektum, sem renna í landssjóð, Nr. 14. Yfirsetukvennalög 22. október.

Lønnen i hvert Distrikt bestemmes efter Folkemængden i Distriktet ved sidst-^{Nr. 14.}
afvigte Aars Slutning paa følgende Maade: ^{22.}
Oktober.

1. I de Distrikter, hvor Indbyggerantallet er 300 eller mindre, skal Jordemoderens Aarsløn være 70 Kr.
2. I de Distrikter, hvor Indbyggerantallet er over 300, skal Jordemoderens Aarsløn være 70 Kr., med et Tillæg af 5 Kr. for hver fulde 50, hvormed Antallet overstiger 300, dog saaledes at Lønnen aldrig overstiger 500 Kr.
3. I Købstaddistrikter, hvor der er 2 eller flere Jordemødre, skal Indbyggerantallet deles lige mellem dem begge eller alle, hvorpaa deres Løn bestemmes som andre Jordemødres, dog saaledes, at Lønnen aldrig overstiger 500 Kr.

Sysselforstanderskaber og Byraad kan forhøje Jordemødrenes Løn, hvis særlige Grunde tale derfor.

§ 5.

Sysselforstanderskaber og Byraad kan tillægge de Jordemødre, som have erholdt Afsked paa Grund af Alder eller Svagelighed, en passende Pension.

Den Jordemoder, der under Udførelsen af sin lovbefalede Tjeneste kommer saaledes til Skade, at hun maa afskediges og ikke kan tjene sit Brød paa anden Maade, er berettiget til Pension, hvis Størrelse bestemmes af vedkommende Byraad eller Syssel-
forstanderskab.

§ 6.

Enhver Jordemoder er pligtig til ufortøvet at yde sin Hjælp til enhver Fødende i Distriktet, som lader hende kalde.

Naar en Jordemoder er syg eller har andet lovligt Forfald, er Jordemødrene i Nabodistrikterne pligtige til at fungere for hende, saavidt saadant er muligt for dem uden at forsømme deres egne Distrikter.

§ 7.

Der tilkommer Jordemødrene billig Godtgørelse for ydet Fødselshjælp og Sygepleje til Barselkvinder, hvorhos de skulle erholde fri Befordring frem og tilbage. Denne Godtgørelse skal være mindst 5 Kr. for Fødselshjælpen og 1 Kr. for hver Dag, som Jordemoderen opholder sig hos Barselkvinden, dog med Undtagelse af den Dag hun yder selve Fødselshjælpen, men 50 Øre for hvert Besøg i en Købstad eller et Handelssted, hvor en Jordemoder har Bopæl.

Nyder den Fødende Understøttelse af Fattigvæsenet, eller er hun saa fattig, at hun ikke kan betale, kan Jordemoderen forlange Betalingen udredet af Kommunekassen, 5 Kr. for Fødselshjælpen og nødvendig Pleje efter Fødselen foruden fri Befordring, hvilke Udgifter ikke bliver at betragte som Fattigunderstøttelse.

§ 8.

Landfysikus udarbejder og Ministeriet approberer et Jordemoderreglement om Jordemødrenes Pligter og om Betaling for udført ekstraordinært Arbejde.

§ 9.

Overtræder nogen Jordemoder de hende efter nærværende Lov og Reglementet for Jordemødre paahvilende Forpligtelser, straffes hun, for saa vidt den af hende begaaede
Nr. 14. Lov af 22. Oktober om Jordemodervæsenet.

Nr. 14. nema þyngri hegning liggi við afbroti hennar að lögum. Verði hún sek af nýju, og eru
^{22.}
 október. miklar sakir til, einkum ef hún hefur oftast en einu sinni skorast undan að vitja sængur-
 konu tafarlaust og að forfallalausum, þá skal henni vikið frá. Ef yfirsetukona ljóstar upp
 því, sem einhver kona hefir trúað henni fyrir sem yfirsetukonu um hagi sína, skal henni
 þegar vikið frá starfi sínu.

10. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1913, og frá sama tíma eru yfirsetukvennalög
 17. des. 1875 og lög nr. 9. 13. apríl 1894, um breyting á 3. og 5. gr. yfirsetukvennalaga
 17. des. 1875, úr gildi feld.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 22. október 1912.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Forseelse ikke efter den gældende Lovgivning medfører strengere Straf, med Bøder, der tilfalde Landskassen, og i Gentagelsestilfælde og under særdeles skærpene Omstændigheder, navnlig naar hun uden at have Forfald gentagne Gange har vægret sig ved ufortøvet at komme til en Barselkvinde, med Bestillingens Fortabelse. Hvis en Jordemoder misbruger den Fortrolighed, som en Kvinde viser ved at betro sig til hende som Jordemoder, straffes hun straks med Bestillingens Fortabelse.

§ 10.

Denne Lov træder i Kraft den 1. Januar 1913, fra hvilket Tidspunkt Lov om Jordemodervæsenet af 17. December 1875 og Lov Nr. 9 af 13. April 1894 om Forandring i §§ 3 og 5 i Lov om Jordemodervæsenet af 17. December 1875, er ophævet.

Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

Givet paa Amalienborg, den 22. Oktober 1912.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

Christian R.

(L. S.)

H. Hafstein.

Islands Ministerium, den 22. Oktober 1912.

H. Hafstein.

Jon Krabbe.